

Jeg gjorde mitt KU prosjekt i våres- oppsetningen "Herr Marmelade" med 3 klasse BA på NSKI høgskole. En høgskole som tilbyr både filmregi og skuespill rettet mot både film og teater innen Method acting.

Jeg ønsket å bryte barrierer i meg selv. Derfor ville jeg finne et stykke som trigget dette. Jeg ville bli modigere i arbeidet. Gå lenger, gi litt faen. Komedie har jeg jobbet lite med det., og det har aldri tidligere vært naturlig å jobbe med det, så derfor tenkte jeg det var bra å lete i dette materialet.

Så- komedie!

Komedie er kaos. Opprør mot det bestående. Anarki. Plutseligheter. Bryter ned de eksisterende forventninger og vaner.

Men det måtte ha en bunn- ikke bare tull og fjas- Så svart komedie!

Aller først, for meg finnes det ikke noe komisk hvis det også har en dypere bunn, et ønske om å si noe mer enn å bare få oss til å le.

Jeg brukte mye tid på å finne et stoff jeg kjenner har denne dobbeltheten, denne bunnen av dypt alvor. En løgn. Vi som mennesker fremstiller oss ofte som noe bedre enn det vi egentlig er, for å unngå ansvar for våre feilgrep. Vi vil pynte på sannheten. Gjennom dette kommer den menneskelige bristene fram. Da kommer redselen fram.

-Ingen er egentlig glad i meg, jeg kan ikke noe, får ikke til noe. Jeg er ingen i andres øyne. Dette skaper komikken, fordi vi ler av oss selv. Det må ligge en frykt i bunn som må dekkes over, og så forstørres.

Det falt på stykket Herr Marmelade av Noah Haidle.

Materialet er ikke realisme- det krever en stil en form, strikken kan tøyes, og leken kan settes i høysete.

Altså; Det ble noen rettesnorer jeg har prøvd å forfølge.

- Finne ut av hvor mye komikk vi kan finne i det dypt tragiske. Og gjennom dette finne absurditeten. Hvordan angripe en komedie, eller skarp sjanger? Er dette stykket en komedie eller en tragedie?
- Bryte barrierer i meg selv- finne leken i arbeidet-både for studentene og for meg selv- for å skape frihet.
- Ikke være redd for at alt blir riktig. Tørre å feile. Ta større sjanser Det er bare teater!
- Utfordre rommet.

Dette er et surrealistisk univers der vi møter 4 år gamle Lucy. Hun er et barn med omsorgssvikt, overlatt til seg selv. I en lite innholdsrik hverdag, hvor mye av tiden går til å være alene, har Lucy manet frem en fantasivenn- Herr Marmelade, en tilsynelatende sjarmerende forretningsmann. Men Herr marmelade er ikke bare drømmemannen. Til felles med Lucy sin mor, har han ikke særlig mye tid til henne . Derfor kommer ofte assistenten hans i stede, den undertrykkede Brandy (Brandley) som bare får bank av Herr Marmelade. Moren til Lucy- Sookie, er mye ute på vift, og kommer ofte sein hjem med ulike menn som hun deler seng med. Sookie har verken tid eller tålmodighet til å forstå eller anerkjenne Lucy sin fantasiverden.

Herr Marmelade er et produkt av Lucy sitt syn på voksne mennesker og av hva et voksenliv innebærer - noe som ikke er det mest positive synet et barn kan ha. Dette er et barn som har fått oppleve de mørke sidene ved et voksenliv alt for tidlig.

Når vi møter Lucy, skal hun igjen ha barnevakt for at mor skal ut på vift. 14 år gamle Emily. Denne kvelden tar Emily med seg kjæresten sin Georg, og han har med seg sin lillebror Larry. Larry er 5 år, og selv et ensomt og deprimert barn. Han skryter av at han er den yngste som noen gang har forsøkt å ta livet av seg i hele New Jerseys. Det oppstår et reelt møte mellom Larry og Lucy og dette medfører en kamp hvor Lucy må velge mellom Larry- den virkelige gutten som krever at Lucy må slippe kontrollen, og Herr Marmelade, hennes sadistiske fantasivenn, hvor Lucy likevel har makten til å styre det hele.

Lucy velger Herr Marmelade. Hun blir med barn, og de kommer inn i et destruktivt samlivsmønster med både fysisk og psykisk misbruk, med krangler og rus. Den eneste måten for Lucy å virkelig bli kvitt Herr Marmelade på, er at han dør. Dette skjer. Han velger å ta Harakiri, og nå er Lucy fullstendig alene uten håp. Det er da Larry igjen banker på døren, og vi øyner et håp om at hun vil klare seg.

I møte med den suicidale 5 år gamle Larry, rives Lucy mellom å tørre og åpne opp for virkeligheten og med det et ekte møte med et ekte menneske og fantasiverdenen, som er vel så utrygg og mørk som virkeligheten- men der har hun kontrollen.

Dette er et stykke om hvordan det kan gå med barn som opplever omsorgsvik og for mye voksenliv, men og hvordan leken og fantasien hennes et bilde på oss voksne- gjennom barneøyne ser vi oss selv med nye øyne. Lucys lek gjenspeiler hennes oppfatning av de voksenes verden.

Så hvor ligger komikken? Dette er absolutt mennesker en kan kjenne seg igjen i, men de er skrudd opp så mange hakk at vi klarer å distansere oss fra dem på et plan. Jeg ønsker nettopp å utforske dette, at vi både kan ha karakterer på avstand, samtidig som vi heier på dem og at vi kan føle med dem.

Lucy lever bare i fantasien, og så går fantasien ad undas, og det er da først komedie handler om egen eller andres ulykke.

Det er et sort stykke- men vi lette hele tiden etter komikken i arbeidet.

Karakterene mister selvbeherskelse- er ikke selv klar over sine svakhetstrekk. Vi lette etter brister hos karakterene. Sider som vi tydelig ser, men karakteren selv ikke vil se,- kan se eller fortrenger. Frykt.- karaktreforståelse-avdekke frykten gjennom karakterens handling. De presenterer seg for noe annet enn de egentlig er. Derfor graver de seg dypere og dypere, for frykten tar over. Jeg er redd for å innrømme at jeg er helt ensom. Lucy lyver om sin ensomhet ved å skape Herr Marmelade. Hun dekker over med å være den voksne med full kontroll. Det er hun som skaper Herr Marmelade, han er hennes fantasi. Så kommer Larry. Han er et ekte menneske som setter i gang Lucy sin kamp. Et ekte og første møte med et annet barn. Han krever at Lucy må gi slipp på kontrollen- altså fantasivennen, for å tørre å leve i en virkelig verden.

Larry skjuler også sin ensomhet ved å gjøre seg selv viktig med at han er suicidal. Han blir heller ikke med på Lucy sine spilleregler, fordi han ikke forstår dem- og han setter i gang sin egen lek.

Vi lette i å finne svakhetstrekk hos alle karakterene, og derigjennom forstørre dem, for å skjule løgnen.

I tillegg skapte vi et univers hvor vi hoppet inn og ut av rammene. Stykket hadde en innledning i hver scene, en overskrift som beskrev hva vi skulle inn i. Jeg valgte å bruke disse overskriftene inn i spillet.

Jeg opplevde stykket som en kamp- mellom fantasi og virkelighet, mellom det og være barn og voksen, det gode mot det onde, vilje mot behov osv.

Derfor innledet vi hver scene som i en boksering. Hver gang det var en ny scene, brukte vi overskriftene i stykket som i en boksekamp med en utgang med runde 1,2 3 osv.

Dette ble et brudd, en plutselighet. Det ble presentert på ulike måter hver gang.

I hver scene forholder karakterene seg bare til hverandre, mens i bruddene kommer en karakter fram som forholder seg til publikum, og snakker direkte med publikum, ledet publikum. Karakterene i stykket skal på ramme alvor kjempe, men samtidig bryter vi dette, vi har en som hele tiden drar oss ut- det er bare teater. Det er lov å le. Dette satte stemningen for publikum.

Hva er komikk?

Hvilken metode jobbet vi ut fra?

Lengde på vurderinger. Det som trenger tid, blir nesten ikke tatt inn, går fort, mens det som er uviktig- lang vurdering.

Folk ute av kontroll. Kontraster og underspill. Fysiske hindringer. Resignasjon-gir opp. Insistere.

Vi må ikke ha medlidenhet med karakteren når den feiler.

Flørte med publikum.

Svakhetstrekk hos karakteren.

Hva er din karakters svakhetstrekk?

(Lucy) Det veslevoksne barnet.

(Brandy) Må gjøre en god jobb, altså redd for å feile-derfor feiler hele tiden.

(Herr Marmelade) Martyr- Stakkars meg som må jobbe så mye, være den perfekte mann.

(Hva er den perfekte mann?) Leve opp til bilde av machomann.

(Mor/Sookie) Misbruker – av menn osv.

(Larry) Dramaqueen- gjøre seg viktig. Barnet som ikke følger Lucy sine spilleregler, fordi han ikke forstår dem.

(Emily) Gi faen- tener pengene som barnevakt, men har interessen sin et helt annet sted.

(Georg) Den kåte ungdomskjæresten, full av testosteron.

Metode:

Karakterkomedie- Karakterbrist er en type komedie som legger hovedvekten på karakterskildring. Denne genren skildrer mennesker mer eller mindre besatt av en fiks idé, som senere gir dem problemer. Denne svakheten kalles ofte for Hamartia

(karakterbrist). Karakteren har en svikt, en feil, er uvitende eller gjør utilsiktet urett.

Framstiller menneskelig svakhet på en humoristisk måte.

Hva er karakterbristen? Hva er deres fikse idé, deres besettelse? Jeg må.....!!!!
Alle må finne ut av hva karakteren **vil**. Helt konkret. Et mål som kan oppnås. (Ikke filosofisk)

Hva er det karakteren behøver? Noe karakteren ikke er klar over. Ikke bevisst. Undertrykker, forneker eller ignorerer. En dyp indre lengsel. Dette er mer abstrakt. Et behov etter det som er godt og ekte.

The want. Et egodrevet mål. Personenes egodrevne mål. Lidenskapelig opptatt av.
The need er en dypere menneskelig lengten. Mer abstrakt og uegoistisk. Mindre selvsentrert.

- Let i kampen mellom vilje & behov/ ønske. Uansett hva en velger, vil valget koste. Hvor er du? Er det noe uvanlig denne dagen? Er denne dagen som alle andre dager?

Oppbygging:

Hver dag skulle det gjennomføres en oppvarming- et rituale, Dette skulle være likt hver gang, for så å avslutte med en lek. Denne skulle være ny hver gang.

Dette for å skape trygghet til å leke, gå lenger i situasjonene. Jeg ønsket at det skulle skape kreativitet og at dette kan hjelpe til å gå utenfor boksen. Få opp lekegenet, og absurditeten? Alt er lov!

Det gikk på rundgang hvem som forberedte leken. Alle forbereder en lek som alle kunne ta del i. De skulle tenke på hvordan den presenteres. Kan den tilrettelegges/forandres til gruppa?

Karakterbrist:

Hvis vi finner karakterbristen- finner vi da humoren? Svakhetstrekk hos karakteren. Folk som ønsker kontroll, men mister den.

Kan hver karakter på et tidspunkt miste kontrollen? Da må det kontrasteres med de andres reaksjon på oppførselen.

Lete i overraskelsesmomentet.

Skape kaos.

Vi jobbet med kontraster. Og forstørre. La små ting bli store, og store ting små. Lengde på vurderinger. Det som trenger tid, blir nesten ikke tatt inn, går fort, mens det som er uviktig- lang vurdering.

Fysiske hindringer.

Bruke rekvisitter som noe annet enn det de er.

Flørte med publikum. (Dette var da den karakteren som hele tiden forholdt seg til publikum.)

Rommet hadde mye og si for der surrealistiske universet som foregikk. Vi må bruke mulighetene for komiske situasjoner både gjennom medskuespillere og hvordan de forholder seg til rommet og rekvisittene.

Vi hadde dugnad på å skaffe rekvisitter og en workshop for å skape rommet.

Jeg involverte en venn av meg som er altmurligkunstner til å hjelpe meg med å finne løsninger for rommet. Jeg ønsket å skape et overfylt lekerom som likevel var tomt for riktig innhold. Det skulle være ikkerealistisk, men vi forstår fort hvor vi er. Masse lekebamser som rammet inn rommet En overgang til mor sin del av rommet. Her går det over til tommeølbokser og utslitte bher. Det er på denne siden alle virkelige mennesker

går ut og inn. På den motsatte siden er inngang til fantasivennene til Lucy- og Larry etter hvert. Her ble det en glitterinngang- bilde på håp og drømmer.

Hvordan gikk det hele?

Det var en ekstremt intens periode. Det var da sommeren slo inn, og varmen kom for fullt. Dette påvirket absolutt prosessen, siden vi alle ble mer slitene i varmen, samtidig som vi ikke hadde tid til å ligge litt bakpå. Det var i utgangspunktet en kort periode- 4.5 uke-med prøver hele dagen. Liten tid sammen med heten, påvirket noe av prosessen. Både nye veier, og andre typer valg på noen av scenene hadde gitt større rom til forskning.

I tillegg er det uheldig (skikkelig dritt) å måtte dele et rom med en annen gruppe. Når en vil utforsket muligheter i rommet, og en ikke alltid har dette rommet, begrenser jo dette mye.

Jeg hadde et ønske om å spille med publikum på begge sider, med plattinger i midten. For å kreve at studentene jobbet tredimensjonalt både med kropp og stemme. Når vi skulle begynne med å sette lys, viste det seg umulig ut i fra rommet og det lyset vi hadde til rådighet sine muligheter å få dette til. Derfor måtte vi flytte hele dekke inn mot veggen, og masse spill måtte justerer noen dager før premiere. Med dette måtte vi ta noen sjappe løsninger med å henge stoff opp rundt dø-punkter osv. Her skulle vi ha hatt mer tid for å finne litt mer estetiske løsninger.

Men, selv om vi hadde liten tid, og folk var slitene i varmen opplever jeg at det har vært både personlig og faglig utviklende for meg som iscenesetter. Jeg opplever at det ble en frodig forestilling hvor vi har lekt – ikke bare inn mot prøvene, men leken har smittet av i arbeidet. Dette ga også en god inngang til skuespillerens møte med rolle. Barnet har kommen gjennom dem, de har ikke "spilt" barn.

Alle studentenes tilbakemelding var at dette var en periode som var gøy, utfordrende og lekent. De fikk et eierforhold til materialet og prosessen. Jeg har klart å møte studentenes utfordringer og behov, samtidig som jeg har fulgt mine egne valg, stått i dem, funnet løsninger når ting ikke har fungert.

Det ble et ganske trashy rom, med ølbokser og bher sammen med alle plastleker og bamser. Det er jeg fornøyd med. Vi skapte et lydbilde som både underbygde og brøt med materiale.

Alle studentene – mer eller mindre, hadde reelle kamper, var i prosess og tøyde strikken langt. Vi klarte sammen å lage et absurd univers som en likevel kunne tro på. Det var også kaos. Det ble kanskje ikke komisk hele tiden, men jeg opplever at materiale ikke ville dit hele tiden heller.

Jeg ville utforske hvor langt en kan gå i det komiske for å finne absurditeten, likevel skal bunnen av tragedie være med.

Dette ble hele tiden utfordret. Materialet ville ikke alltid leke. Det å finne en balanse at skuespillerne måtte alltid kunne tro på omstendighetene, samtidig som i det kan vi noen ganger forminske oss. Jeg opplevde at det kunne oppstå dilemmaer rundt skuespillerens ønske om å forsvare karakteren. Dette gjorde at karakteren ble for selvbevisst. Dette var særlig utfordrende med Herr Marmelade karakteren.

Det som har vært tilfredsstillende, er å slippe taket, å finne veier som gir lekelyst-.

Lekelysten trigger også kroppen og stemmen.

Vi har likevel hele veien forankret dette en type logikk innenfor rammene. Det å forske i karakterbrister hos karakterene, har uten tvil hjulpet dette arbeidet.

Kontraster gir dynamikk. Lucys ønske om kontroll måtte trigges. Vi skapte en scene som handlet om fullstendig kaos- og dra den scenen så langt at den ikke kunne gå lenger. Det er når fantasivennene til Larry dukker opp. To planter. De er alt annet enn Lucy sin fantasi, og konflikten er i gang. Her måtte vi alle gi slipp på kontrollen, for scenen skulle være kaos. Dette ble improvisert hver gang.

Jeg vet ikke om jeg har noe konklusjon, men jeg ønsker å fortsette å lete i dette sporet hvor jeg blir tvunget til å gi slipp, fortsette å finne materiale hvor jeg er usikker på hvordan jeg skal løse ting. Det tvinger meg til å gå lenger i et materiale.